

Türkiye'deki Çeviri Eğitimi Veren Üniversiteler ve Akademisyenlerin Unvan Dağılımına Yönelik Betimsel Bir Analiz *

Merve GELDİ¹

Geliş Tarihi: 01.04.2025
Kabul Tarihi: 23.07.2025
Yayın Tarihi: 30.12.2025
Değerlendirme: İki Dış Hakem /
Çift Taraflı Körleme
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Atıf Bilgisi:

Geldi, Merve (2025). Türkiye'deki Çeviri Eğitimi Veren Üniversiteler ve Akademisyenlerin Unvan Dağılımına Yönelik Betimsel Bir Analiz. *International Journal of Language and Translation Studies*, 5/2, 232-259.

Benzerlik Taraması: Yapıldı –
iThenticate

Etik Bildirim:
lotusjournal@selcuk.edu.tr

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans Yazarlar: Dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Öz

Türkiye’de çeviri bölümlerinin kuruluşu 1982-1983 Eğitim Öğretim Yılı’na dayanmaktadır. İlk olarak Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu bünyesinde çift dilli (İngilizce ve Türkçe) eğitim öğretim vermek üzere İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü açılır. Günümüz itibariyle çeviri alandaki istihdamın sağlanması adına birçok devlet ve vakıf üniversitesinde çeşitli dillerde çeviri eğitimi verilmektedir. 2024 verilerine göre, Türkiye’de çeviri eğitimi “*Mütercim- Tercümanlık, Çeviribilim ve Uygulamalı Çevirmenlik Bölümleri*” bünyesinde “44” devlet ve “36” vakıf üniversitesinde çeviri bölümü bulunmaktadır. Bu bölümler öğrencilere *dilbilgisi, dilbilimsel analiz, çeviri teorisi, yazılı ve sözlü çeviri becerileri, çeviri stratejileri, terminoloji yönetimi ve çeviri teknolojileri* gibi çeşitli konularda eğitim sunmaktadır. Bu çalışma, Türkiye’de çeviri eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerini ve bu üniversitelerde istihdam edilen akademisyen sayıları betimsel olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Verilerin toplanması aşamasında, Çeviri bölümlerinin bulunduğu üniversitelere ait veriler YÖK Atlas veri tabanından, çeviri bölümlerindeki akademisyen sayılarına ait veriler, YÖK Akademik veri tabanında yer alan kadro bilgilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Türkiye’deki çeviri bölümleri, Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim ve Uygulamalı Çevirmenlik olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Bu veriler, 5- 11 Mayıs 2025 tarihleri arasında, YÖK Atlas ve YÖK Akademik veri tabanları incelenerek derlenmiştir. Bu çalışmanın analizinde nicel araştırma yöntemi kullanılarak betimsel bir analiz yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çeviri Bölümleri, Devlet ve Vakıf Üniversitesi, Akademisyenlerin Unvanlara Göre Dağılımı, Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim, Uygulamalı Çevirmenlik

* Etik Beyan: * Bu makale, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programında, 4 Eylül tarihinde Merve GELDİ tarafından savunulan "Türkiye’deki Çeviri Konulu Makaleler Üzerine Bibliyometrik ve Tematik Bir Çözümleme (1985-2021)" başlıklı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir. Çeviri bölümlerine ait veriler ve akademik kadro bilgilerine yönelik bilgiler Mayıs 2025 tarihinde güncellenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Bursa, Türkiye, e-posta: mrvegeldi@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1078-4438

A Descriptive Analysis of Universities Providing Translation Education in Turkey and The Titles Distribution of Academics *

Merve GELDI²

Date of Submission: 01.04.2025
Date of Acceptance: 23.07.2025
Date of Publication: 30.12.2025
Review: Double-blind peer review
Article Type: Research Article

Citation:

Geldi, Merve (2025). A Descriptive Analysis of Universities Providing Translation Education in Turkey and The Titles Distribution of Academics. *International Journal of Language and Translation Studies*, 5/2, 232-259.

Plagiarism Check: Yes - iThenticate

Complaints: lotusjournal@selcuk.edu.tr

Conflict of Interest: The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author(s) acknowledges that they received no external funding to support this research.

Copyright & License: Authors publishing in the journal retain the copyright to their work and their work is licensed under the CC BY-NC 4.0.

Abstract

The establishment of translation departments in Turkey dates back to the 1982-1983 academic year. First, the Department of English Translation and Interpreting is established within the School of Foreign Languages at Hacettepe University to offer bilingual (English and Turkish) education and training. Currently, several state and foundation institutions provide translation institutions that provide translation instruction in multiple languages to ensure employment in the translation industry. “51” public and “33” foundation universities in Turkey include translation departments categorized as “Translation and Interpreting, Translation Studies, and Applied Translation” programs, according to statistics from 2024. These departments offer students education in various subjects such as grammar, linguistic analysis, translation theory, written and oral translation skills, translation strategies, terminology management, and translation technologies. This study aims to quantitatively evaluate and interpret the public and foundation universities in Turkey that offer translation education, as well as the number of academicians employed at these universities. During the data collection phase, the YÖK Academic (<https://akademik.yok.gov.tr/AkademikArama/>) and YÖK Atlas were utilized. The Translation Departments in Turkey are categorized into three sections: Translation and Interpreting, Translation Studies and Applied Translation. These data have been updated between 5 - 11 May 2025, by examining the academic staff information available on YÖK Atlas and the YÖK Academic. This study employed a quantitative research method and conducted descriptive statistics.

Keywords: Translation Departments, Public and Foundation University, Titles of Faculty Member, Translation and Interpreting Studies, Translation Studies, Applied Translation

* Ethical Statement: * is derived from the Master’s thesis titled “A bibliometric and thematic analysis of the articles in translation studies in Turkey (1985-2021)”, which was defended in September 2024 at the Department of French Language Education, Institute of Educational Sciences, Bursa Uludağ University. Data on translation departments and academic staff were updated in May 2025.

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

² Master Student, Bursa Uludağ University, Faculty of Education, Department of French Language and Literature, Bursa, Türkiye, mrvgeledi@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1078-4438

Giriş

Çeviri eğitiminin, Türkiye Cumhuriyeti'nde benimsenen liberal- kapitalist sistemin gereklilikleri doğrultusunda Türkiye ve diğer devletler arasındaki ilişkilerin kurulmasında ve iletişim sorunlarının çözümünde önemli rol oynadığından söz edilmektedir (Atayman, 1997:17). Çeviri eğitiminin ortaya çıkışındaki temel amaç ise mesleki anlamda çevirmenliğin öğretilmesi düşüncesidir (Kurultay, 1997:25). Bu nedenle çeviri bölümleri ilk olarak mevcut sistemin yaşamsal koşullarındaki gereksinimlerine yanıt verecek bir eğitimi gerçekleştirme durumunda kalmış, böylece “çevirmen yetiştirme” kavramına verilecek önemin artırılması ve farklı uygulama alanlarında (politika, hukuk, ekonomi vb.) sözlü çeviriden edebi çeviriye dek her tür çeviride sahalarda görev alabilecek meslek uzmanlarının yetiştirilmesine gereksinim duyulur (Atayman,1997:17-18). Ülkemizde üniversitelerde henüz çeviri bölümleri açılmadan önce çeviri alanında gerekli istihdamın sağlanmasında, 1960'lı yıllarda açılan filoloji, dil ve edebiyat bölümü mezunları önemli bir rol üstlenmiştir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeviri eyleminin araştırılıp sorgulanabilir bir olgu olarak ele alınmasına paralel olarak, çeviri eğitiminin gündeme taşınmasıyla, üniversitelerde “*Mütercim Tercümanlık*”, “*Çeviribilim*” ve “*Uygulamalı Çevirmenlik*” bölümleri eğitim programlarında yer almaya başlar.

Tablo 1: Dillere Göre Üniversitelerde Açılan İlk Çeviri Bölümleri

Kuruluş yılı	Üniversiteler	Bölüm
1982	Hacettepe Üniversitesi	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
1982	Boğaziçi Üniversitesi	İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
1992	Hacettepe Üniversitesi	Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
1992	Yıldız Teknik Üniversitesi	Fransızca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
1993	İstanbul Üniversitesi	Almanca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
2004	Okan Üniversitesi	Rusça Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
2005	Okan Üniversitesi	Çince Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
2007	Trakya Üniversitesi	Bulgarca Mütercim ve Tercümanlık Bölümü
2010	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Arapça Mütercim ve Tercümanlık Bölümü

2010	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	İngilizce-Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümü
2011	Kırıkkale Üniversitesi	Farsça Mütercim Tercümanlık Bölümü
2021	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Japonca Mütercim Tercümanlık Bölümü

Tablo 1’de görüldüğü üzere, Türkiye’de çeviri bölümlerinin kuruluşu 1982-1983 Eğitim Öğretim Yılı’na dayanmaktadır. İlk olarak Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu bünyesinde çift dilli (İngilizce ve Türkçe) eğitim öğretim vermek üzere İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü açılır. Yine aynı yıl Boğaziçi Üniversitesi bünyesinde, İngilizce dışında da anadil- hedef dil bilinci gelişen, kuramsal bilgi ve uygulamalarına sahip, yazılı ve sözlü çevirmenlerin yetiştirilmesini sağlamak amacıyla hem sözlü hem de yazılı çeviri alanında lisans düzeyinde eğitim veren Mütercim Tercümanlık Bölümü kurulur ve 2004 yılı itibariyle bölümün adı Çeviribilim olarak değiştirilir.

Öte yandan, ilk kez 1992 yılında Hacettepe ve Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde Fransızca Mütercim Tercümanlık eğitimi verilmeye başlanır. Tapan (1997:150)’ın belirttiği üzere Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü açılmadan önce 1992-1993 yılında Alman Dili Eğitimi anabilim Dalı bünyesinde verilen “Çeviri Sertifikası Programı” çeviri bölümünün açılmasına zemin hazırlamış ve 1993 yılında Almanca Mütercim Tercümanlık Bölümü İstanbul Üniversitesi’nde açılmıştır. Çeviri alanında yeterli istihdamın sağlanmasında başlangıçta filoloji temel alanında yer alan dil ve edebiyat bölümlerinin önem taşıdığı daha sonraları ise Mütercim-Tercümanlık, Çeviribilim ve Çeviri Uygulamaları gibi bölümlerin eğitim programlarında yer aldığı görülmektedir. Rusça (2004) ve Çince Mütercim Tercümanlık Bölümleri (2005) yılında ilk kez Okan Üniversitesi bünyesinde açılır. Nitekim çeviri bölümleri başlangıçta İngilizce, Fransızca, Almanca gibi dillerle sınırlı iken, 2000’li yıllar itibariyle küreselleşen dünyanın da etkisiyle çeviri eğitiminin verildiği diller de çeşitlenmeye başlar. Günümüzde de çeviri bölümlerinin yanı sıra oyun yerelleştirilmesi, yeminli tercümanlık, alt yazı çevirisi, tıp çevirisi, bilgisayar destekli çeviri araçları eğitimi vb. alanlarda tercüme büroları ya da üniversiteler bünyesinde çeviri sertifika eğitimleri verilmeye devam edilmektedir. Çeviriye ve çevirmene olan ihtiyaç küreselleşen Dünya’da hızla artış göstermektedir. Gelişen teknolojiye uyumlu, ülkemizin temsil edilmesinde başarılı nitelikli çevirmenlerin eğitimi için ihtiyaçlar doğrultusunda istihdamın sağlanması amacıyla üniversitelerdeki akademisyen sayısında gerekli ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir.

Günümüz itibariyle çeviri alandaki istihdamın sağlanması adına birçok devlet ve vakıf üniversitesinde çeşitli dillerde çeviri eğitimi verilmektedir. 2024 verilerine göre, Türkiye’deki üniversitelerde “*Mütercim- Tercümanlık, Çeviribilim ve Uygulamalı Çevirmenlik Bölümleri*” bünyesinde “51” devlet ve “36” vakıf üniversitesinde çeviri bölümü bulunmaktadır. Bu bölümler öğrencilere *dilbilgisi, dilbilimsel analiz, çeviri teorisi, yazılı ve sözlü çeviri becerileri, çeviri stratejileri, terminoloji yönetimi ve çeviri teknolojileri* gibi çeşitli konularda eğitim sunmaktadır. Çeviri bölümlerinde teorik derslerin yanı sıra pratik uygulamalar, çeviri projeleri ve staj gibi uygulamaya yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır. Ayrıca öğrencilere genellikle belirli bir dil çiftinde uzmanlaşma olanağı da sağlanmaktadır. Çeviri eğitimi programlarında, öğrencilere çeviri sürecini anlama, çeviri stratejilerini geliştirme, metin analizi yapma gibi becerilerin kazandırılması sağlanarak profesyonel çevirmenler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu çalışmada halihazırda mevcut bulunan çeviri eğitiminin verildiği üniversiteler, meslek yüksekokulları ve çeviri bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin unvanlara göre dağılımının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem

Bu çalışmada, verilerin toplanması aşamasında nicel araştırma yöntemlerinden tarama desenine göre yapılandırılmıştır. Nicel araştırma, sayısal verilerin toplanmasını ve toplanan verilerin çözümlenerek var olan duruma açıklık getirilmesine aracılık eden araştırma yöntemidir (Ocak, 2019: 15). Tarama araştırmalarında, bir araştırma evreninin eğiliminin, tutum ve görüşlerini sayısal olarak tanımlanmasına olanak tanır (Fowler, 2009). Creswell’in de vurguladığı üzere, evrende geçmişte ya da halen var olan bir durumun var olduğu şekliyle tanımlanması ve verilerin sayısal olarak betimlenmesini sağlar ve araştırmacılar elde ettiği sonuçlarla çıkarımlarda bulunabilir (Creswell, 2017:155-156). Bu çalışmada üniversitelerdeki çeviri bölümlerinin sayıları ve bu bölümlerde görevli akademisyenlerin unvanlara göre dağılımı betimsel analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz ise verilerin toplanması, özetlenmesi ve görselleştirilme sürecini içerir ve verilerin özelliklerini anlamamıza yardım olan bir araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu çalışmada Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerindeki çeviri bölümlerinin hangi üniversitelerde bulunduğu ve bu bölümlerde görevli akademisyenlerin unvanlara dağılımı incelenecektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki soruların cevapları aranacaktır:

Araştırma Soruları

1. Türkiye’de çeviri eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerinin dağılımı nasıldır?

- a) Türkiye’de Mütercim Tercümanlık bölümlerinin yer aldığı devlet ve vakıf üniversitelerinin dağılımı nasıldır?
 - b) Türkiye’deki Mütercim Tercümanlık bölümlerinin dillere göre dağılımı nasıldır?
 - c) Türkiye’deki Çeviribilim bölümlerinin (Uygulamalı Çevirmenlik, Çeviribilim, Mütercim ve Tercümanlık) bulunduğu üniversitelerin dağılımı nasıldır?
2. Çeviri bölümlerinde görev yapan akademisyen sayılarının unvanlara göre dağılımı nasıldır?
- a) Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim Anabilim Dalları ve Uygulamalı Çevirmenlik bölümlerinde (Dillere Göre) görev yapan akademisyenlerin unvanlara göre dağılımı nasıldır?

Çalışmanın Amacı ve Önemi

Son yıllarda Türkiye’de çeviri eğitimi veren programlarında ve çeviri araştırmalarının sayılarında belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Ancak bu artışa rağmen literatürde yer alan çalışmaların genellikle çeviri eğitimi, çeviri tarihi, ders içerikleri, çeviri teknolojileri gibi konular üzerine yoğunlaştığı görülmekte, hali hazırda çeviri bölümlerinin hangi üniversitelerde bulunduğu ve bu bölümlerde görev yapan akademisyenlerin unvan dağılımlarına ilişkin betimsel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada, Türkiye’deki aktif olarak çeviri eğitimi veren üniversitelerin ve çeviri bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin unvanlarına göre dağılımının analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışma çeviri bölümlerinin mevcut durumu ve akademik unvan yoğunluğunun ne doğrultuda olduğu belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca bu çalışmanın eğitim politikalarının belirlenmesinde, akademik kariyer planlamasında, çeviri eğitimindeki ihtiyaç duyulan unvan grubunun belirlenmesinde ve bu disiplin alanının görünürlüğünü arttırması ve ileride yapılacak çalışmalara ışık olması açısından da önem taşımaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Bu çalışmada verilerin toplanmasında YÖK Atlas (<https://yokatlas.yok.gov.tr/onlisans-anasayfa.php>) veri tabanı kullanılmıştır. İlk olarak, Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinin lisans düzeyindeki Mütercim-Tercümanlık ve Çeviribilim bölümleri ile ön lisans düzeyindeki Uygulamalı Çevirmenlik programlarının hangi üniversitelerde yer aldığı Excel dosyasına aktararak tespit edilmiştir. İlgili bölümlerin bilim dalları dillere göre (İngilizce, Almanca, Fransızca vb.) sınıflandırılarak Excel dosyasına işlenerek sınıflandırılmıştır. Belirlenen üniversitelerin resmi web sayfaları taranarak, ilgili bölümlerde görev yapan akademisyenlerin listesi oluşturulmuştur. Her bir akademisyen adı- soyadı YÖK Akademik veri tabanında aratılarak akademisyenlerin görev yaptığı üniversite, fakülte/ meslek

yüksekokulu ve bilim alanları doğrulanmış ve veriler Excel dosyasına işlenmiştir. Toplanan veriler, çeviri eğitimi veren devlet ve vakıf üniversiteleri, akademisyen unvanları, akademisyenlerin görev yaptıkları kurumlar ve bilim alanları dikkate alınarak veriler çözümlenmiştir. Türkiye’de çeviri eğitimi veren devlet ve vakıf üniversiteleri ve bu bölümlerde görevli akademisyenler unvanlara göre sınıflandırılarak çeviri eğitiminin bulunduğu üniversiteler ve bu bölümlerde görevli akademisyen sayıları nicel olarak değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

1. Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Dağılımı

Tablo 2: 2024 Yılı Verilerine Göre Türkiye’de Çeviri Eğitimi Veren Devlet ve Vakıf Üniversitelerinin Dağılımı

Üniversite Türü	(f)	%
Devlet Üniversitesi	51	60,7
Vakıf Üniversiteleri	33	39,3
Toplam	84	100

Tablo 2’de, 2024 verilerine göre Türkiye’de, “51” devlet ve “33” vakıf üniversitesi olmak üzere 84 üniversitede çeviri bölümleri yer almaktadır (YÖK Atlas, 2024).

1.a. Türkiye’de Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin Yer aldığı Devlet ve Vakıf Üniversiteleri: Aşağıdaki tablo 3’de görüldüğü üzere, 2024 verilerine göre Türkiye’de “42” devlet ve “29” vakıf üniversitesi bünyesinde dokuz farklı dilde eğitim yapan (Almanca, Arapça, Bulgarca, Farsça, Fransızca, Çince, İngilizce, Japonca, Rusça) 4 yıllık Mütercim-Tercümanlık Bölümleri bulunmaktadır (YÖK Atlas, 2024). Halihazırda Çeviri bölümlerinde (Çeviribilim, Mütercim Tercümanlık ve Uygulamalı Çevirmenlik) eğitim verilen üniversite sayısı, toplamda (f=84) üniversitede eğitim verilmektedir. Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin bulunduğu üniversite sayısı (f=71) olup, çeviri bölümlerinin %84,5’ini oluşturmaktadır.

Tablo 3: 2024 Yılı Verilerine Göre Türkiye’de Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin Yer Aldığı Devlet ve Vakıf Üniversiteleri

Üniversite Türü	(f)	%
Devlet Üniversitesi	42	59,2
Vakıf Üniversiteleri	29	40,8

Toplam	71	100
---------------	----	-----

1.b. Türkiye'deki Mütercim Tercümanlık Bölümlerin Dillere Göre Dağılımı

Aşağıda *Tablo 4*'te dört yıllık eğitim veren Mütercim Tercümanlık bölümlerinin bulunduğu devlet (f=42) ve vakıf üniversiteleri (f=29) yer almaktadır. 42 devlet üniversitesinin %80,9'unu oluşturan (f=34) devlet üniversitesinde ve vakıf üniversitelerinin neredeyse tamamında (f=28), (İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi hariç) İngilizce Mütercim-Tercümanlık Bölümleri bulunmaktadır. Almanca Mütercim Tercümanlık sadece "8" devlet üniversitesinde mevcuttur. Arapça Mütercim-Tercümanlık 9 devlet 3 vakıf üniversitesinde olmak üzere toplam 12 üniversitede bulunmaktadır. İngilizce-Fransızca çift dilli Mütercim Tercümanlık Programı ise sadece 2 devlet (Sivas Cumhuriyet ve Kafkas Üniversitesi) ve 1 vakıf (İhsan Doğramacı Bilkent) üniversitesinde bulunmaktadır. Çince Mütercim-Tercümanlık Bölümü sadece Okan Üniversitesi bünyesinde bulunurken, Almanca, Bulgarca, Farsça ve Japonca Mütercim- Tercümanlık Bölümleri ise herhangi bir vakıf üniversitesi bünyesinde yer almamaktadır.

Tablo 4: Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin Üniversitelerdeki Dağılımı

Üniversiteler	Diller									
	Almanca	Arapça	Bulgarca	Farsça	Fransızca	Çince	İngilizce	İng./Fransızca	Japonca	Rusça
Devlet Ün.										
Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Amasya Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

Afyon Kocatepe Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	-	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	✓	✓	✓
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
Atatürk Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bartın Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bingöl Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bursa Teknik Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Dokuz Eylül Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Ege Üniversitesi	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
Hacettepe Üniversitesi	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-
İstanbul Üniversitesi	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	-	-
Kafkas Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	✓	✓	-	-	✓	-	-	-	-	-
Kırıkkale Üniversitesi	-	✓	-	✓	✓	-	✓	-	-	-
Kırklareli Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Malatya Turgut Özal Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Mardin Artuklu Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Marmara Üniversitesi	✓	-	-	-	✓	-	✓	-	-	-
Mersin Üniversitesi	✓	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
On dokuz Mayıs Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	-	-	-	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Samsun Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Sakarya Üniversitesi	✓	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

Selçuk Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
Siirt Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
Trakya Üniversitesi	✓	-	✓	-	-	-	✓	-	-	-
Yıldız Teknik Üniversitesi	-	-	-	-	✓	-	-	-	-	-
Toplam	8	9	1	1	8	0	34	2	1	1
Vakıf Üniversiteleri										
Ankara Bilim Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Atılım Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Avrasya Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Bahçeşehir Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Başkent Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Çağ Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Çankaya Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Doğuş Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Haliç Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	✓	-	-
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Arel Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Atlas Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Aydın Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	✓
İstanbul Gelişim Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Okan Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓
İstanbul Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-

İstanbul Beykent Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	✓
İstinye Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İstanbul Topkapı Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
İzmir Ekonomi Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Kapadokya Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
KTO Karatay Üniversitesi	-	✓	-	-	-	-	✓	-	-	-
Niğantaşı Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Toros Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Üsküdar Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Yaşar Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	✓	-	-	-
Toplam	0	3	0	0	0	1	28	1	0	3

1.c. Çeviribilim Bölümlerinin Bulunduğu Üniversiteler: Çeviribilim Bölümü yalnızca Boğaziçi Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi bünyesinde bulunmaktadır.

Tablo 5: Çeviribilim Bölümlerinin Bulunduğu Üniversiteler

Üniversite Türü	(f)	%
Devlet Üniversitesi	1	50

Vakıf Üniversiteleri	1	50
Toplam	2	100

Tablo 5'e göre, Çeviribilim Bölümü biri vakıf (Yeditepe Üniversitesi) biri de devlet üniversitesi (Boğaziçi Üniversitesi) olmak üzere yalnızca iki üniversite bünyesinde bulunmaktadır.

- 1. c. Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinin Bulunduğu Üniversiteler:** Aşağıda *Tablo 6'da* görüldüğü üzere, Uygulamalı çevirmenlik bölümleri "10" devlet üniversitesi bünyesinde yer alan 12 farklı meslek yüksekokulunda ve "11" vakıf üniversitesi bünyesinde yer alan "11" farklı meslek yüksekokulunda bulunmaktadır.

Tablo 6: *Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinin Bulunduğu Devlet ve Vakıf Üniversiteleri*

Üniversite Türü	(f)	%	Meslek Yüksekokulu (f)	%
Devlet Üniversitesi	10	47,6	12	52,17
Vakıf Üniversiteleri	11	52,4	11	47,83
Toplam	21	100	23	100

Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinin Yer Aldığı Meslek Yüksekokulları: Uygulamalı İngilizce çevirmenlik bölümü 10'u devlet 11'i vakıf üniversitesi olmak üzere toplamda 21 üniversitenin, 24 farklı meslek yüksekokulu bünyesinde yer almaktadır. Uygulamalı İspanyolca çevirmenlik bölümü ise sadece İstanbul Aydın üniversitesine bağlı Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu'nda bulunmaktadır. Diğer yandan, Munzur Üniversitesi ve Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi'ne ait iki farklı meslek yüksekokulu bünyesinde uygulamalı İngilizce çevirmenlik bölümleri yer almaktadır.

Uygulamalı çevirmenlik bölümlerinin bulunduğu meslek yüksekokulları tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: *Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinin Yer Aldığı Meslek Yüksekokulları*

Üniversiteler	Meslek Yüksekokulları	Uygulamalı İngilizce Çevirmenlik	Uygulamalı İspanyolca Çevirmenlik
Ardahan Üniversitesi	Ardahan Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	✓	-
Giresun Üniversitesi	Espiye Meslek Yüksekokulu	✓	-
Karabük Üniversitesi	Safranbolu Şefik Yılmaz Dizdar Meslek Yüksekokulu	✓	-
Kastamonu Üniversitesi	Bozkurt Meslek Yüksekokulu	✓	-
Mardin Artuklu Üniversitesi	Nusaybin Meslek Yüksekokulu	✓	-
Munzur Üniversitesi	1.Pertek Sakine Genç Meslek Yüksekokulu 2. Tunceli Meslek Yüksekokulu	✓	-
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	Niğde Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	✓	-
Siirt Üniversitesi	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	✓	-
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Tokat Meslek Yüksekokulu	✓	-
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	1.Çaycuma Meslek Yüksekokulu 2.Devrek Meslek Yüksekokulu	✓	-
Vakıf Üniversiteleri			
Avrasya Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-

İstanbul Beykent Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-
Çağ Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-
İstanbul Arel Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-
İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu	✓	✓
İstanbul Gelişim Üniversitesi	İstanbul Gelişim Meslek Yüksekokulu	✓	-
İstanbul Medipol Üniversitesi	Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	✓	-
İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu	İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu	✓	-
İzmir Ekonomi Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-
İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu	İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu	✓	-
Ufuk Üniversitesi	Meslek Yüksekokulu	✓	-
Toplam: 21	Toplam: 24	23	1

1. c. Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Bünyesinde Çeviri Eğitimi Veren Fakülteler/ Yüksekokullar: Çeviri eğitiminin verildiği fakülteler, 51’ü Devlet ve 33’ü Vakıf Üniversitesi olmak üzere yedi farklı fakültede (İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler, Yabancı Diller, Beşerî Bilimler ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi) ve Meslek Yüksekokulları ya da Yabancı Diller Yüksekokulu bünyesinde yer almaktadır. Ön lisans programları içerisinde yer alan Uygulamalı İngilizce Çevirmenlik ve Uygulamalı İspanyolca Çevirmenlik Bölümleri sadece Meslek Yüksekokulları bünyesinde bulunmaktadır. Çeviribilim Bölümü ise Fen-Edebiyat Fakülteleri bünyesinde yer alırken, Mütercim Tercümanlık Bölümleri Yabancı Diller Yüksekokulları ve Edebiyat, İnsan ve Toplum Bilimleri, Fen-Edebiyat, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler, Beşerî Bilimler, Uygulamalı Bilimler ve Yabancı Diller Fakültesi gibi farklı fakültelerde yer almaktadır. Çeviri eğitimi veren Fakülte ve Yüksekokulların dağılımı aşağıda Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: 2024 Verilerine Göre Devlet ve Vakıf Üniversiteleri Bünyesinde Çeviri Eğitimi Veren Fakülteler/ Yüksekokullar

Fakülteler/Yüksekokullar	Devlet Üni. (f)	%	Vakıf Üni. (f)	%
Meslek Yüksekokulları	12	23,6	11	29,7
Yabancı Diller Yüksekokulu	10	19,6	4	10,8
Edebiyat Fakültesi	8	15,7	1	2,7
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi	11	21,5	7	18,9
Fen-Edebiyat Fakültesi	8	15,6	10	27,0
İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	1	2	2	5,4
Yabancı Diller Fakültesi	1	2	0	0
Beşerî Bilimler Fakültesi	0	0	1	2,7
Uygulamalı Bilimler Fakültesi	0	0	1	2,7
Toplam	51	100	37	100

2. Üniversitelerin Çeviri Bölümlerinde Görevli Akademisyen Dağılımı

Tablo 10'da yer alan Akademisyen sayıları ve unvanlarına göre dağılımları 05.05.2025-11.05.2025 tarihleri arasında YÖK Akademik veri tabanında akademisyenlerin kadro yerleri bilgilerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Tablo 9

Çeviri Bölümlerinde Görev Yapan Akademisyen Sayılarının Unvanlara Göre Dağılımı

Öğr. Üyesi	(f)	%	Öğr. Elemanı (f)	%	Toplam	%
Devlet Üni.	345	%64,3	217	58,0	562	%61,7
Vakıf Üni.	192	%35,7	157	42	349	%38,3

Toplam	537	100	374	100	911	%100
Unvan Dağılımı	Devlet Üni. (f)	%	Vakıf Üni. (f)	%	Toplam	%
Öğr. Gör.	100	17,8	139	39,9	239	26,3
Dr. Öğr. Üyesi	197	35,1	91	26,1	288	31,7
Ar. Gör.	117	20,8	66	18,9	183	20,0
Prof. Dr.	50	8,9	31	8,8	81	8,9
Doç. Dr.	98	17,4	22	6,3	120	13,1
Toplam	562	100	349	100	911	100

Devlet Üniversiteleri'nin Çeviri Bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin unvanlara göre dağılımı incelendiğinde, (f=345) öğretim üyesi ve (f=217) öğretim elamanı olmak üzere toplam 562 akademisyenin görev yaptığı ve çeviri bölümlerindeki toplam akademisyen sayısının (f=911), %61,'sini oluşturduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinin çeviri bölümlerinde ise (f=192) öğretim üyesi ve (f=157) öğretim elemanı olmak üzere (f=349) akademisyenin görev yaptığı bulgulanmış ve çeviri bölümlerindeki toplam (f=911) akademisyen sayısının %38,3'ünü oluşturduğu bulgulanmıştır.

Devlet üniversitelerinde unvan dağılımını göz önüne alındığında, en fazla kadronun doktor öğretim üyesi unvanına, en az kadronun ise Profesör unvanına ait olduğu görülmektedir. Unvanların çoktan aza dağılımı, *Dr. Öğr. Üyesi*>*Ar Gör.*> *Öğr. Gör.*> *Doç. Dr.*>*Prof. Dr.* şeklinde sıralanmaktadır. Vakıf üniversitelerinde en fazla kadronun Öğretim görevlisi en az kadronun ise Doç. Dr. unvanında olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinin kadro dağılımının büyükten küçüğe *Öğr. Gör.*> *Dr. Öğr. Üyesi* >*Ar Gör.*> *Prof. Dr.*> *Doç. Dr.* şeklinde sıralanmaktadır.

Devlet ve vakıf üniversitelerinde görevli akademisyenlerin unvan dağılımı genel olarak değerlendirildiğinde, unvan dağılımının çoktan aza sıralanışı *Dr. Öğr. Üyesi*> *Öğr. Gör.*> *Ar Gör.*>*Doç. Dr.*> *Prof. Dr.* şeklinde olduğu görülmektedir. Doktor öğretim üyesi unvanının (f=239), toplam akademisyen sayısının (f=911) %31,7'sini oluşturduğu bulgulanmıştır.

2.a. Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim Anabilim Dalları ve Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinde (Dillere Göre) Hizmet Eden Akademisyenlerin Unvanlara Göre Dağılımı

Tablo 10: Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim Anabilim Dalları ve Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinde Hizmet Eden Akademisyenlerin Unvanlara Göre Dağılımı (Dillere Göre)

Çeviri Bölümleri	Diller	Unvanlar						Toplam								
		Prof.	Doç. Dr.	Dr. Öğr. Gör.	Öğr. Gör.	Ar. Gör.										
Devlet Üniversitelerinin çeviri bölümlerinde görevli akademisyen dağılımı	Mütercim Tercümanlık	Almanca	11	10	22	8	12	63	Vakıf üniversitelerinin çeviri bölümlerinde görevli akademisyen dağılımı	Prof.	0	0	0	0	0	0
		Arapça	7	14	23	8	11	63		Doç. Dr.	4	1	11	8	5	29
		Bulgarca	0	1	0	2	1	4		Dr. Öğr. Gör.	0	0	0	0	0	0
		Çince	0	0	0	0	0	0		Öğr. Gör.	0	0	1	4	2	7
		Farsça	2	1	6	0	2	11		Ar. Gör.	0	0	0	0	0	0
		Fransızca	12	21	24	9	20	86		Toplam	0	0	0	0	0	0
		İngilizce	14	42	105	30	61	252		Prof.	24	12	86	21	52	195
		İng./ Fr.	1	1	8	0	2	12		Doç. Dr.	0	1	3	9	0	13
		Japonca	0	0	3	1	1	5		Dr. Öğr. Gör.	0	0	0	0	0	0
		Rusça	1	6	3	0	3	13		Öğr. Gör.	0	0	0	0	0	0
Devlet Üniversitelerinin çeviri bölümlerinde görevli akademisyen dağılımı	Çeviribilim	2	2	3	1	4	12	Vakıf üniversitelerinin çeviri bölümlerinde görevli akademisyen dağılımı	Prof.	1	0	5	4	3	13	
		Uygulamalı İngilizce ve çevirmenlik	0	0	0	41	0		41	Doç. Dr.	0	5	19	42	0	66
		Uygulamalı İspanyolca ve çevirmenlik	0	0	0	0	0		0	Dr. Öğr. Gör.	0	1	5	1	0	7
		Toplam	50	98	197	100	117		562	Prof.	31	22	139	91	66	349

Çeviribilim, Mütercim Tercümanlık Bölümleri ve Uygulamalı İngilizce ve İspanyolca Çevirmenlik Bölümleri göz önünde bulundurularak, üniversitelerdeki çeviri bölümlerindeki ve bu bölümlerde görevli akademisyenler unvan dağılımlarına göre incelendiğinde, en çok kadronun İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü'ne (f=447), en az kadronun ise Çince Mütercim Tercümanlık (f=7) ve Uygulamalı İspanyolca ve Çevirmenlik Bölümü'ne (f=7) ait olduğu görülmektedir. Devlet Üniversitesi bünyesinde İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü unvan dağılımı büyükten küçüğe doğru sıralandığında, Dr. Öğr. Üyesi>>Ar. Gör.> Doç. Dr.> Öğr. Gör.>Prof. Dr. şeklinde sıralanırken, Vakıf Üniversitesi bünyesinde ise Dr. Öğr. Üyesi> Ar. Gör.> Prof. Dr.> Öğr. Gör.> Doç. Dr. şeklinde sıralandığı görülmektedir. Göze çarpan bir diğer nokta ise, devlet üniversitelerinin Uygulamalı Çevirmenlik bölümlerindeki görevli akademisyenlerin tamamının Öğretim Görevlisi unvanına ait olması dikkat çekmektedir. Vakıf üniversitelerinde de Öğretim görevlisine ait kadro sayısının daha fazla olduğu görülmekte, az da olsa (f=6) Doçent ve (f=24) Doktor öğretim üyesi unvanında kadroların yer aldığı ve profesör unvanına ait kadro bulunmadığı görülmektedir.

Farklı Devlet Üniversiteleri'nin Çeviri Bölümlerinde, Profesör unvanında görevli "38" akademisyenin bölümlere göre dağılımı, İngilizce (f=14), Fransızca (f=12), Almanca (f=11), Arapça (f=7), Çeviribilim (f=2), İngilizce-Fransızca (f=1), Rusça (f=6) şeklindedir. Bulgarca, Çince, Farsça ve Japonca Mütercim Tercümanlık bölümlerinde Profesör unvanında görev yapan akademisyen bulunmamaktadır. Vakıf Üniversiteleri'nde Profesör unvanında hizmet veren "31" öğretim üyesinin bölümlere göre dağılımına gelince, İngilizce (f=24), Arapça (f=4), Rusça (f=2), Çeviribilim (f=1) şeklinde olup, diğer bölümlerde profesör unvanında hizmet eden akademisyen bulunmamaktadır.

Devlet Üniversiteleri'nin Çeviri Bölümlerinde Doçent Doktor unvanında çalışan "98" akademisyenin bölümlere göre dağılımında Almanca (f=10), Arapça (f=14), Bulgarca (f=1), Fransızca (f=21), İngilizce (f=42), Japonca (f=0), Rusça (f=6) ve Çeviribilim (f=2) olmak üzere eşit sayıda öğretim üyesi dağılım gösterirken, Farsça (f=1) ve İngilizce-Fransızca Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde (f=1), Çince Mütercim Tercümanlık, Japonca Mütercim Tercümanlık ve Uygulamalı Çevirmenlik Bölümlerinde ise doçent unvanında hiç kadro bulunmadığı dikkat çekmektedir. Vakıf Üniversiteleri'nde İngilizce (f=12) ve Rusça (f=2), Arapça (f=1) olmak üzere toplamda (f=5) akademisyen görev yapmakta iken, diğer Mütercim Tercümanlık bölümlerinde bu unvanında kadro bulunmamaktadır. Uygulamaları çevirmenlik bölümlerinde sadece (f=6) akademisyenin doçent unvanında olduğu görülmektedir.

Devlet üniversitelerinin Çeviri Bölümlerinde Doktor Öğretim Üyesi unvanında “197” ve Vakıf Üniversiteleri’nde “139” olmak üzere toplam 336 akademisyen görev yapmaktadır. İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümünde görevli akademisyenlerin hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde sayıca fazlalığı dikkat çekmektedir. Göze çarpan bir diğer nokta ise Devlet Üniversiteleri’nin Uygulamalı İngilizce ve Çevirmenlik Bölümlerinde sadece öğretim görevlisi unvanında kadroya yer verilirken, Vakıf Üniversiteleri’nin Uygulamalı İngilizce ve İspanyolca Çevirmenlik Bölümlerinde az sayıda da olsa Doçent ve Doktor öğretim üyesi unvanında kadro olduğu göze çarpmaktadır.

Öğretim Görevlisi olarak görevli akademisyenlerin Çeviri Bölümlerindeki dağılımı göz önünde bulundurulduğunda, Devlet Üniversiteleri’nde 131 öğretim görevlisinin neredeyse yarısını $f=$ (%47,4) İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümlerinde hizmet veren öğretim elemanları oluşturmaktadır. İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümünün ardından İngilizce Uygulamalı Çevirmenlik Bölümü’nde görevli “38” öğretim görevlisi ($f=38$) ise toplam ($f=131$) öğretim görevlisi sayısının %29’unu oluşturmaktadır. Buna karşın Arapça Mütercim Tercümanlık bölümünde görevli öğretim görevlisi ($f=18$), Almanca ($f=7$) ve Fransızca ($f=3$) Mütercim Tercümanlık bölümlerindeki öğretim görevlilerinden sayıca daha fazladır.

Araştırma görevlilerinin Çeviri Bölümlerindeki dağılımı incelendiğinde, Devlet Üniversiteleri’nde görevli araştırma görevlisi sayısının ($f=117$), Vakıf Üniversitesi’nde görevli araştırma görevlisi sayısı ($f=66$) neredeyse iki kat kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Yorum / Tartışma

Çeviri eğitimi veren devlet ve vakıf üniversitelerinin dağılımı göz önünde bulundurulduğunda, devlet üniversitelerinde çeviri eğitimi bölümlerinin sayıca fazla olduğu gözler önündedir. Ersoy ve diğerleri (2017) de devlet üniversitelerinde Mütercim Tercümanlık bölümlerinin devlet üniversiteleri bünyesinde sayıca fazla olduğunu belirtmektedir. Türkiye’de Mütercim Tercümanlık bölümlerinin yer aldığı devlet ve vakıf üniversitelerinin dağılımı incelendiğinde, devlet üniversitelerinde çeviri eğitime yönelik daha fazla bölüm olması devlet üniversitelerinin vakıf üniversitelere göre sayıca fazla olmasıyla paralellik göstermektedir. Ülkemizdeki Mütercim Tercümanlık bölümlerinin dillere göre dağılımı değerlendirildiğinde, İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümlerinin sayıca fazla olduğu gözlenmiştir. Bu da İngilizcenin uluslararası bir dil olması ve her disiplin alanında İngilizce mütercim tercümanlara olan ihtiyacın fazla olmasıyla bağdaştırılabilir. İngilizce bölümlerinin sayıca fazla olması mezunların iş olanaklarını arttırabilir. Ancak diğer dillerde bilhassa Arapça, Çince ve Fransızca bölümlerinin az sayıda olması, ülkemizin çeviri ihtiyaçlarının giderilmesinde çevirmen

ihtiyacının giderilmesinde ihtiyaçların yeteri oranda karşılanabileceğini düşündürmektedir. Çince eğitiminin sadece (f=1) Okan Üniversitesi bünyesinde yer alması Çin dili eğitiminin çok kısıtlı olduğunu göstermektedir. Çince Mütercim Tercümanlık bölümlerinin açılması ve bu alanda uzman çevirmenlerin yetiştirilmesi dahilinde, ülkemizle olan ticari, eğitim, diplomasi ve birçok alanda iş olanaklarının artmasına ve Türkiye ile Çin arasında güçlü bir iletişim kurulmasına olanak sağlayabilir. Ayrıca bu bölümleri tercih eden öğrencilere devlet tarafından birtakım burs ve desteklerin sağlanmasına yönelik projeler geliştirilebilir. Arabistan ve Fransa gibi ülkelerle kültürel ve ticari bağların güçlendirilmesi adına bu alanlarda nitelikli çevirmenlerin yetiştirilmesi için bu bölümlerin üniversitelerde sayıları artırılabilir.

Türkiye'deki Çeviribilim bölümlerinin bulunduğu üniversitelerin dağılımı incelendiğinde, devlet ve vakıf üniversitesinde eşit sayıdadır. Çeviribilim bölümlerinin her ikisininse İstanbul şehrinde olması göze çarpmaktadır. Bu durum ise çeviribilimin sadece diller arası değil aynı zamanda kültürlerarası köprü kurmaktadır öyle ki İstanbul şehrinin konumu ve kozmopolit bir şehri olması sebebiyle çeviribilim bölümlerinin bu şehirde olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Vakıf üniversitelerinin İngilizce uygulamalı ve çevirmenlik bölümlerinin büyük çoğunluğunun İstanbul'da yer aldığı saptanmıştır. Bu durumda İstanbul'un kozmopolit bir şehir olması ve ticaret, sağlık, turizm, ihracat, sanayi vb. alanlarda İstanbul'da çevirmenlere ihtiyaç fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir. Vakıf üniversitelerinin çeviri bölümlerinde farklı dil programları açılarak, çeviri programlarında dil çeşitliliği sağlanabilir.

Devlet üniversitelerinin Çeviri bölümlerinde görev yapan akademisyen sayılarının unvanlara göre dağılımı incelendiğinde, devlet üniversitesindeki öğretim üyesi unvanına yönelik kadro sayısının vakıf üniversitelerden daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu bulgudan hareketle devlet üniversitelerinin sayısının vakıf üniversitelerinden fazla olmasıyla bağdaştırılabileceği gibi devlet üniversitelerindeki kadroların daha nitelikli olduğu düşünülmekte, vakıf üniversitelerinde öğretim görevlilerinin görev ve sorumluluklarının daha fazla olduğu düşünülmektedir.

Mütercim Tercümanlık, Çeviribilim Anabilim Dalları ve Uygulamalı Çevirmenlik bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin dillere göre unvan dağılımı göz önünde bulundurulduğunda ise, Mütercim Tercümanlık ve çeviribilim anabilim dallarında doktor öğretim üyesi unvanında kadro sayısının fazla olduğu göze çarpmaktadır. Doçent kadro şartlarını yerine getiremeyen akademisyen sayısının da ve Dr. Öğretim üyesi unvanında yığılma olduğu düşünülmektedir. Uygulamalı Çevirmenlik bölümlerinde ise öğretim görevlilerinin sayıca fazla olduğu gözler önündedir. Bu saptamadan yola çıkarak uygulamalı çevirmenlik

bölümlerinin yabancı diller/ meslek yüksek okullarında öğretim üyelerine ait kadro sayısının fazla olmasıyla ilişkilendirilebilir. Ancak yabancı dil öğretiminde sorunların en aza indirilmesi açısından öğretim görevlilerine doktora mezunu olma şartı getirilmeli ve sadece lisans mezunu olup hazırlık sınıflarında öğretim elemanı unvanı olarak derse girmelerinin önüne geçilmelidir. Ayrıca derslerden yüksek verimin alınabilmesi ve nitelikli çevirmenlerin yetiştirilmesi için öğrencilere dil öğretim ve tekniklerinde kıdemli akademisyen unvanlarından (Prof., Doç.) ders almaları öğrencilerin dil öğrenimine ve becerilerine getirisinin daha fazla olacağı varsayıldığında, bu bölümlerde unvan çeşitliliğinin sağlanması için yeni kadroların açılması gerektiği düşünülmektedir.

Devlet ve vakıf üniversitelerinin çeviri bölümlerinde görevli akademisyenlerin unvan dağılımı değerlendirildiğinde, Doktor öğretim görevlilerinin sayıca en fazla olduğu, bunu peşi sıra Araştırma görevlilerinin diğer unvanlara göre kadro sayılarının fazla olduğu bulgulanmış ve kıdemli profesör ve doçent sayılarının daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ülkemizde nitelikli meslek erbaplarının yetiştirilmesi için bu unvanlara da gerekli istihdam çalışmalarının yapılması ülkemizdeki eğitim kalitesinin ve nitelikli mezunların yetiştirilmesinde etkin rol oynayacağı düşünülmektedir.

Ülkemizin diğer ülkelerle olan ticari, eğitim, sağlık ve siyasi ve birçok alanda uluslararası ilişkilerin güçlendirilmesi hiç şüphesiz farklı dillerde eğitim alan nitelikli çevirmenler aracılığıyla gerçekleşecektir. Bu nedenle üniversitelerde açılan çeviri programlarında dil çeşitliliğinin artması açısından yeni projeler geliştirilebilir. Çince Arapça ve Fransızca Mütercim Tercümanlık Programlarını tercih eden öğrencilere burslar sağlanarak bu programların tercih edilmesi teşvik edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

5. Sonuç

Türkiye'de çeviri eğitimi veren üniversiteler ve çeviri bölümlerindeki akademisyenlerin unvanlarına yönelik yapılan analizden elde edilen sonuçlar sırasıyla şu şekilde sıralanabilir:

Türkiye'de 84 farklı üniversitede, (Mütercim Tercümanlık, çeviribilim ya da Uygulamalı çevirmenlik programları bünyesinde çeviri eğitimi verilmektedir, bu üniversitelerin %60,7'sini (f)devlet, 39,3'ünü ise (f=) vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır.

Mütercim Tercümanlık bölümleri göz önünde bulundurulduğunda, toplamda (f=71) üniversitede Mütercim Tercümanlık bölümlerinin bulunduğu ve bunların %59,2'sini (f=) devlet, %40,8'ini ise vakıf üniversitelerinin oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hem devlet hem vakıf üniversiteleri bünyesinde en yaygın olan bölümün İngilizce Mütercim Tercümanlık

Bölümü olduğu bulgulanmıştır. Tablo 10 'da bulunan vakıf üniversiteleri listesinde İhsan Doğramacı Üniversitesi hariç tüm vakıf üniversitelerinde İngilizce Mütercim Tercümanlık Bölümü yer almaktadır. Almanca Mütercim Tercümanlık ve Fransızca Mütercim Tercümanlık bölümlerinin sadece (f=8) üniversite bünyesinde eğitim verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Arapça Mütercim Tercümanlık ise 9 devlet ve 3 vakıf üniversitesi olmak üzere 12 farklı üniversite bünyesinde bulunmaktadır. İngilizce Fransızca çift dilli Mütercim Tercümanlık Bölümü ise (f=2) devlet üniversitesinde (Sivas Cumhuriyet ve Kafkas Üniversitesi) ve (f=1) vakıf üniversitesi (İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde olmak üzere toplam (f=3) üniversitede eğitim verilmektedir. Çince Mütercim Tercümanlık sadece Okan Üniversitesi'nde bulunmaktadır. Almanca, Bulgarca Farsça ve Japonca Mütercim Tercümanlık bölümleri hiçbir vakıf üniversitesinde bulunmamaktadır. Çeviribilim Bölümü sadece (f=2) üniversitede yer almaktadır. Uygulamalı Çevirmenlik Bölümleri toplam(f=21) üniversitenin (f=23) farklı meslek yüksekokulu bünyesinde yer almaktadır.

Çeviri bölümlerinde görev yapan akademisyenlerin (f=911), %61,7'si devlet, geriye kalan %38,3'ü vakıf üniversitesi bünyesinde görev yapmaktadır. Akademisyenlerin unvan dağılımından elde edilen bulgular doğrultusunda en fazla kadronun Doktor Öğretim Üyesi unvanına ait olduğu, bunun peşi sıra öğretim görevlileri ve araştırma görevlilerine ait unvanların ön planda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çeviri eğitiminde, kıdemli akademisyenlerin Profesör ve Doçent kadro sayılarının diğer unvanlara nazaran daha az olduğu gözlemlenmiştir. Çeviri bölümlerindeki dil çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, çeviri bölümlerinin büyük çoğunluğunun İngilizce üzerine yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Genel olarak çeviri olarak çeviri devlet üniversitelerinde yoğunlaşmış durumdadır. Çevirmenlik eğitiminde en yaygın tür uygulamalı çevirmenlik programları iken, en kısıtlı alanın çeviribilim olduğu dikkat çekmektedir. Akademik kadro açısından değerlendirdiğimizde, devlet üniversitelerinin çeviri eğitiminde kadrolarının daha güçlü olduğu bulgulanmıştır.

Çeviri eğitiminde görevli akademisyenleri kadro açısından değerlendirdiğimizde: İngilizce Mütercim Tercümanlık bölümü akademik kadro açısından en güçlü bölüm (f=447) olduğu ve devlet üniversitelerinde bu bölümde kadro alan akademisyen sayısının daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En az akademisyene ait bölümler ise Çince Mütercim Tercümanlık (f=7) ve Uygulamalı İspanyolca Çevirmenlik (f=7) olduğu sonucuna erişilmiştir. Devlet üniversitelerinin akademik kadro açısından daha güçlü olduğu 562 akademisyenin devlet 349akademisyenin ise vakıf üniversitesi bünyesinde çalıştığı, profesör sayılarının bölümlere göre değişkenlik gösterdiği, profesör unvanında öne çıkan bölümlerin İngilizce (f=14),

Fransızca (f=12), Almanca (f=10) olduğu bulgulanmıştır. Çince, Bulgarca, Farsça ve Japonca bölümlerinde profesör unvanında akademisyen olmadığı ve vakıf üniversiteleri bünyesinde profesör sayısının düşük olduğu gözlemlenmiştir. Uygulamalı çevirmenlik bölümlerinde en çok kadronun Öğretim görevlisi unvanına ait olduğu, profesör ve doçent unvanındaki kadroların kısıtlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

- Atayman, V. (1997). Kültür politikaları açısından çeviri eğitimi ya da çeviri eğitiminde kültürel birilim sorunu. *İçinde Forum: Türkiye’de çeviri eğitimi, nereden nereye, T. Kurultay ve İ. Birkandan* (13-22). İstanbul: Sel Yayıncılık
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (3. Baskı). (Çeviren: S.B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Ersoy, H., Şahin, Ö., & Türkmen, B. (2017). Vakıf ve devlet üniversitelerinin lisans ve ön lisans düzeyinde çeviri eğitimi veren bölümlerinin karşılaştırılması. *Tarih Okulu Dergisi*, 10(29), 409-445.
- Fowler, F. J. (2009). *Survey research methods (4 th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kurultay, T. (1997). Neler olmazsa çeviri eğitimi olmaz? *Forum içinde: Türkiye’de çeviri eğitimi, nereden nereye, T. Kurultay ve İ. Birkandan* (23-30). İstanbul: Sel Yayıncılık
- Ocak, G. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (1. Baskı). Ankara: PegemA
- ÖSYM, (2024). 2024 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. <https://www.osym.gov.tr/TR,29532/2024-yuksekokretim-kurumlari-sinavi-yks-yuksekokretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>
- Tapan, N. (1997). İstanbul Üniversitesi. *İçinde Forum: Türkiye’de Çeviri Eğitimi, Nereden Nereye*, T. Kurultay ve İ. Birkandan (150-158). İstanbul: Sel Yayıncılık.
- YÖK İSTATİSTİK, (2024). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi. <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- YÖK ATLAS. (2024). Yükseköğretim Program Atlası. <https://yokatlas.yok.gov.tr/index.php>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Structured Abstract

-The establishment of translation departments in Turkey dates back to the 1985-1982 academic year. First, the Department of English Translation and Interpreting is established within the School of Foreign Languages at Hacettepe University to offer bilingual (English and Turkish) education and training. Once more, that same year, the Department of Translation and Interpreting was established at Boğaziçi University to offer undergraduate instruction in oral and written translation. Training translators and interpreters aim to have theoretical knowledge, practical skills, and a native-target language awareness. The name of the department was changed to Translation Studies in 2004. On the other hand, for the first time in 1992, French Translation and Interpreting education began to be offered at Hacettepe and Yıldız Technical Universities. Before the Department of German Translation and Interpretation was established, the “Translation Certificate Program” provided within the Department of German Language Education in 1992-1993, the Departments of German Translation and Interpretation was opened at Istanbul University. The significance of language and literature departments within the fundamental field of philology was first recognized to provide adequate employment in the translation field. Later, it was noted that departments such as Translation and Interpreting, Translation Studies, and Translation Applications were incorporated into educational programs. The Departments of Russian Translation and Interpreting (2004) and Chinese Translation and Interpreting (2005) were first established within the scope of Okan University. Initially, translation departments were limited to English, French, and German. However, influenced by the globalization of the world from the 2000s onwards, the range of languages in which translation education was provided began to diversify. Not only do translation departments still exist today, but translation agencies and universities also offer translation certificate programs in medical translation, sworn translation, subtitle translation, computer-assisted translation tool training and others. This study aims to quantitatively evaluate and interpret the public and foundation universities in Turkey that offer translation education, as well as the number of academicians employed at these universities. During the data collection phase, the YÖK Atlas and YÖK Academics were utilized. The Translation Departments in Turkey are categorized into three sections: Translation and Interpreting, Translation Studies and Applied Translation. These data have been updated between 05- 11 May 2025, by examining the academic staff information available on YÖK Atlas and YÖK Academics. In this study, the quantitative research method was employed. This study conducted a descriptive analysis to reveal the current state of translation departments and the distribution of academics by title.